

MESURA DE GOVERN

PLA DE MESURES PREVENTIVES A LES ADDICCIONS ENTRE JOVES I ADOLESCENTS

Context

L'any 2017 l'Agència de Salut Pública de Barcelona va aprovar el Pla d'Acció sobre Drogues 2017-2020, un pla que va comptar amb la participació d'un ampli grup de treball, que incloïa representants de l'Administració municipal (àrees de Drets de Ciutadania, Participació i Transparència, de Drets Socials, de Seguretat i Prevenció, d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, a banda de diverses gerències territorials), d'altres administracions (els consorcis Sanitari, d'Educació i de Serveis Socials de Barcelona, la Subdirecció General de Drogodependències), així com diverses entitats membres del Consell Municipal de Benestar Social, d'entre les que cal destacar diversos col·legis professionals i institucions acadèmiques.¹

Aquest Pla estableix cinc línies estratègiques a través de les quals es persegueix l'assoliment d'un total d'onze objectius generals:

- Trencar els estigmes i superar les barreres individuals, professionals i col·lectives que porten a dificultar l'accés al tractament i la reinserció social completa.
- Disseny d'una estratègia comuna per a tota la ciutat, a través de l'aplicació de polítiques transversals.
- Prevenció universal del consum de l'alcohol i altres drogues, adreçant alhora esforços a poblacions específiques i grups d'alt risc.
- Millor accessibilitat, major inclusió social i major expertesa i de més qualitat.
- Millora de la col·laboració, la coordinació i el lideratge participatiu entre totes les institucions i entitats que aborden les diverses perspectives del consum de drogues.

Segons l'última enquesta d'ESTUDES (Plan Nacional Sobre Drogas, 2016), l'alcohol és la substància més consumida entre els estudiants de secundària d'entre 14 i 18 anys a l'Estat espanyol. Contretament, un 79% n'ha consumit en alguna ocasió a la seva vida i un 68% ho ha fet en els últims 30 dies. El tabac és la segona droga més consumida (un 38% n'ha consumit alguna vegada a la vida i un 26% en els últims 30 dies), amb una prevalença del 9% del consum diari. El cànnabis és la tercera droga més estesa i la substància il·legal més consumida. En aquest cas, el 29% dels estudiants manifesta haver-ne consumit en alguna ocasió i el 19% en els últims 30 dies.

A Barcelona, la situació és similar, ja que l'alcohol, el tabac i el cànnabis també són les tres substàncies més consumides entre els estudiants de secundària: un 34% declara haver-se emborratxat en els últims 6 mesos, un 15% haver consumit tabac de forma diària i un 16% haver consumit cànnabis en els últims 30 dies. El consum en la població estudiantil d'aquestes

¹ El Pla es pot consultar aquí: <https://www.aspb.cat/wp-content/uploads/2018/03/ASPB-Drogodependencies-Pla-Accio-sobre-Drogues-Barcelona-2017-20.pdf>

tres substàncies augmenta en funció de l'edat, i s'observa un patró de consum molt similar en ambdós sexes.

Justificació

Com és ben sabut, el districte de Sarrià – Sant Gervasi té una elevadíssima concentració de centres escolars en el seu territori: els més de 70 centres escolars del districte apleguen més de 40.000 alumnes –estudiants universitaris a banda-. És obvi, per tant, que tota acció preventiva i de comunicació que es dugui a terme en les escoles i els instituts del districte tindrà un efecte directe i immediat en una gran quantitat de joves.

Recentment s'ha celebrat al nostre Districte la festa major de Sarrià. Es tracta d'una festa major que aplega una gran quantitat de públic adolescent, no només del mateix barri de Sarrià o del Districte, sinó de la resta de la ciutat i fins i tot de les poblacions veïnes. La festa major de Sarrià no té les característiques de massificació d'altres festes majors de la ciutat (com poden ser les de Gràcia, Sants o les festes de la Mercè); se celebra en unes dates en què el curs escolar acaba d'arrancar i en què la climatologia acompanya per estar-se al carrer; i tradicionalment s'ha nodrit de públic d'un perfil poc conflictiu. Tot plegat, ha convertit aquesta festa major en un esdeveniment molt atractiu per als adolescents de la ciutat: nois i noies molt joves per als quals la festa major de Sarrià esdevé una de les seves primeres experiències d'oci nocturn.

Aquesta festa major que acaba de finalitzar ens ha permès constatar un fenomen que venim observant des de fa uns anys en les festes majors del districte, i que és la generalitzada i repetida assumpció de comportaments de risc per part dels adolescents, amb l'agreujant que el consum d'alcohol i drogues s'inicia cada cop més en edats més joves. Aquesta constatació ens ha empès a plantejar aquesta Mesura de govern, amb la voluntat d'impulsar mesures que coadjuvin a l'assoliment dels objectius establerts per l'esmentat Pla d'Acció sobre Drogues 2017-2020.

No és voluntat d'aquesta Mesura de govern crear cap mena d'alarma social en aquest sentit. Tot i que les dades de que disposem potser aconsellen el contrari: segons informació de la Guàrdia Urbana del Districte, aquesta última festa major s'ha saldat amb un total de 59 denúncies relacionades amb el consum d'alcohol a la via pública; amb 21 actes aixecades per consum de substàncies estupefaents i/o tinença d'armes (detectant-se casos de consum de cocaïna per part de menors d'edat); 6 assistències per excés de consum d'alcohol (amb un trasllat a l'Hospital Sant Joan de Deu); o 11 actes de lliurament de menors als pares/mares (a part de diverses trucades a pares/ mares/tutors per informar de l'estat dels seus fills/es).

No és cap novetat que els estils de vida juvenils presenten l'alcohol i les drogues com a quelcom divertit i autèntic. La pressió del grup, la influència dels mitjans i la publicitat i la necessitat dels adolescents d'adoptar models de comportament adults, afegits a l'acceptació social de l'alcohol i de determinades drogues, fan molt difícil la lluita contra aquest fenomen, que en certa mesura percebem com a inevitable (també per part dels pares). La generalització del botellot com a patró de consum d'alcohol no ha fet més que fer més gran i complexa la problemàtica i dificultar la feina de tots els professionals que hi treballen.

Però per sobre de tot, es detecta per part dels adolescents un clar desconeixement dels resultats que el consum d'alcohol i drogues pot tenir en les seves vides, més enllà dels efectes més obvis i immediats. Per tant, es fa imprescindible redoblar esforços per recordar als joves que el consum d'alcohol i drogues no és cap diversió i conscienciar-los de les seves greus conseqüències a curt, mig i llarg termini: problemes amb l'entorn familiar i amb els estudis; delinqüència, marginalitat i exclusió social; addiccions serioses de per vida, contagi i transmissió de malalties; trastorns mentals, accidentabilitat i mortalitat, danys a tercers...

Sembla evident que cal posar l'accent en la prevenció i la detecció precoç a través de l'orientació, l'educació i la conscienciació. I en aquest sentit, el Districte, d'acord amb les seves competències i amb les eines i mitjans de què disposa, vol implicar-se i contribuir en l'excel·lent treball que desenvolupen els professionals i els especialistes dels àmbits comunitari, educatiu, sanitari i de la seguretat, en coordinació amb les famílies, les escoles i les entitats del districte.

L'any 2012 el Districte de Sarrià – Sant Gervasi ja va aprovar una Mesura de govern que incloïa un Pla d'actuació per a la prevenció del consum d'alcohol i altres drogues entre els adolescents. Aquell Pla, que es va executar al llarg del mandat 2012-2015, va consistir en la realització de diverses iniciatives emmarcades en tres línies de treball: la prevenció del consum d'alcohol i drogues; la complementarietat respecte la feina duta a terme pels agents de salut (Agència de Salut Pública i Servei d'Orientació de Drogues); i la sensibilització sobre els riscos inherents al consum de drogues i begudes alcohòliques.

L'experiència ens diu que la problemàtica de l'alcohol entre els més joves no només persisteix a mida que passen les generacions, sinó que s'agreuja per l'inici cada cop més precoç en el seu consum. És per això que cal perseverar en la feina de prevenció i conscienciació.

Objectius

La present Mesura de govern, doncs, es planteja amb la missió de contribuir en la feina de prevenir el consum de begudes alcohòliques i de drogues per part dels adolescents, mitjançant la instauració de polítiques de compromís social, amb la implicació dels agents i els col·lectius afectats. Per aconseguir-ho, es marca com a repte l'assoliment de cinc objectius, que permetran concretar millor les accions i línies de treball i facilitaran l'avaluació de resultats.

Objectius:

- 1.- Aconseguir la implicació de tots els departaments i àrees de l'administració del Districte de Sarrià – Sant Gervasi.
- 2.- Treballar conjuntament i de manera prioritària amb les escoles en el tractament de la problemàtica.
- 3.- Coresponsabilitzar tots els agents del districte en el control de l'oferta d'alcohol.
- 4.- Millorar el compliment de les normatives de consum d'alcohol.
- 5.- Promoure un model d'oci deslligat al consum d'alcohol i drogues.

Línies de treball i calendari

El camp en què el Districte pot ser més útil, tenint en compte la singularitat que tenim com a territori, és el de la conscienciació al públic escolar, que, d'acord amb els especialistes, ha de ser un dels objectius envers els quals cal actuar amb més precisió quan del que es tracta és de prevenir.

Les línies de treball s'estan començant a perfilar i s'aniran concretant conforme avanci el temps. En aquest moment, entenem que no es tracta tant d'establir un programa d'accions concretes i planificades amb un inici i un final, sinó sobretot de teixir complicitats, començant avui amb aquesta presentació de la Mesura de govern al Plenari del Consell de Districte, que fem amb la voluntat de compartir i d'enriquir amb les aportacions de la resta de grups municipals.

Per a les properes passes, assumim que caldrà dur a terme un treball coordinat, que es vagi adaptant de manera continuada i flexible a les noves problemàtiques que es vagin detectant, als nous comportaments per part dels adolescents i a les seves pròpies reaccions. I sempre i en tot moment compartint una mateixa filosofia amb les escoles, els professionals, les entitats i les famílies, i treballant amb plena sintonia amb tots ells.

D'entre les metodologies que s'estan començant a planificar, en podem esmentar diverses:

- Convocatòria de taules i espais de treball estables, sota diverses formes, que apleguin pares i mares i professionals dels diversos àmbits implicats.
- Xerrades amb pares i mares i amb els alumnes a les escoles per part d'especialistes, comunicadors i referents en els àmbits de la prevenció i la salut.
- Xerrades i sessions informatives a càrrec dels agents de la policia de proximitat.
- Serveis d'orientació i informació adreçats a pares i mares i a adolescents.
- Fer accessibles materials de comunicació, com ara guies, recursos, articles, bibliografia, reculls, materials web, etc.
- Realització de campanyes de comunicació específicament adreçades als adolescents.

- Ús intensiu de les xarxes socials.
- Organització d'activitats dirigides als joves per al foment de models d'oci saludables.

Totes les accions es vehicularan a través del Consell Escolar del Districte, com a òrgan que aplega representants de l'Administració, de la comunitat escolar i de les entitats del districte; el Consell Escolar, a través de la corresponent Comissió de Treball, s'encarregarà de supervisar l'execució de la Mesura de govern, de fer-ne el seguiment i d'avaluar-ne els resultats.

Els diferents òrgans del Districte, principalment els Consells de Barri, seran l'àmbit concret on es compartiran les accions i els resultats i on es convidarà a la participació dels veïns i les veïnes del districte. Així mateix, el departament de Comunicació del Districte engegarà campanyes específiques de comunicació per donar suport a les iniciatives que s'emmarquin en aquest Pla de mesures preventives a les addiccions entre joves i adolescents.

El PAD (Pla d'Actuació del Districte) 2020-2023, que actualment es troba en fase d'elaboració, ja inclou la present Mesura de govern en la línia estratègica dedicada a la Infància i la joventut.